

ik verbreidingen als die van gouge (krt. 14), één klomp in de heulbank (krt. 14), het woord *ruimbank* (krt. 22), de vapeur (krt. 14), het woord *putbeitel* (krt. 5), het hoekige hielmes (krt. 2 sub B) en het woord *krammes* (krt. 20). Het laatste patroon is tamelijk uitgebreid maar het verschilt van de grote zuidwestelijke in dit opzicht, dat het woord niet langs de hele taalgrens tot in Zuid-Limburg voorkomt. Bovendien — en dat heeft het met het patroon schrappaardje (krt. 17) gemeen — is West-Vlaanderen er niet bij betrokken. Of beide patronen tot de grote zuidwestelijke dan wel tot de kleine moeten worden gerekend is niet geheel duidelijk. Ik geloof dat we hier te maken hebben met expansies van het Land van Waas, die het uiterste zuidwesten van het onderzochte gebied niet hebben beroerd. *Krammes* zou dan ook wat jonger kunnen zijn en gezien moeten worden als een vernieuwing in een *snijmes*-gebied. De grote zuidwestelijke patronen hebben overal contact met de taalgrens. Men moet aannemen, dat de verschijnselen niet alleen uit het stroomgebied van de Schelde maar tevens uit dat van de Maas naar het noorden zijn gerukt; waar het woorden betreft, is daarbij een haard te veronderstellen in het gebied van de Schelde. Grote zuidwestpatronen dan zijn, geordend naar hun ouderdom: het *scheermes* (krt. 10), de *dissel* (krt. 15; een bijzonder geval), de *zaak paalmes* (krt. 20), de *zaak heulbank* (krt. 22), de woorden *teenmes* en *soolmes* (krt. 6), de *zaak dopbeitel* (krt. 5), de *zaak gaaibank* (krt. 4), de woorden *pasbank* en *pasplank* (krt. 4), het woord *koppelen* (krt. 16 sub F). De middenpatronen onderscheiden zich van de grote zuidwestelijke, doordat zij als achterland slechts het Maasdal hebben. Ze moeten worden onderscheiden in verschijnselen die steun vinden in Wallonië en andere, die als vernieuwingen van onze klomperij moeten worden gewaardeerd. Daarnaast is een ander verschil aan te merken, n.l. het al of niet optreden van een doorbraak naar de noordoostelijke provincies. Terloops zij erop gewezen, dat ook een aantal groot-zuidwestelijke patronen die doorbraak vertonen; zij danken die evenwel waarschijnlijk meer aan de stralingskracht van het middengebied, dat de zaken versterkt doorzendt, dan aan de stuwing in hun zuidwestelijke stamland. Ik rangschik de middenpatronen naar hun ouderdom aldus: het woord *heulmes* (krt. 6), het woord *paalmes* (krt. 20), het woord *heulbank* (krt. 22), de *ronde varshaak* (krt. 2 sub B en F), het woord *dopbeitel* (krt. 5), de *opdraaier-opsnijder* (krt. 10, 11 en 12), het woord *sleutel* (krt. 14), het woord *varshaak* (krt. 2), het woord *gaaibank* (krt. 4), de *zaak koppelmes* (krt. 16), het woord *koppelmes*